

מתוך: ילקוט מורשת י"ב, יולי 1980

בקטע הנודע ב"שיחות עם היטלר", מספר ראשונינו כי היטלר האמין שהיהודים אינם רק בבחינת בני-ערוכה בידיו כלפי הדמוקרטיה, אלא שהתעמולה האנטישמית בארצות-חוץ הינה חלק בלתי נפרד של המסע הפוליטי הנאצי. דרוש יהיה אך זמן קצר בלבד כדי למוטט את הרעיונות והקריטריונים של העולם כולו, באמצעות התעמולה האנטישמית. היטלר ראה בכך נשק תעמולתי החשוב ביותר אשר באמתחתו של הנאצי¹. בסוף שנות השלושים חזר על כך היטלר בפני שר ההגנה הדרום-אפריקני, אוסוואלד פירו: "איני מייצא נאציזם סוציאליזם, אני מייצא אנטישמיות"². אף גבלס, לא פחות מהיטלר עצמו, האמין בערכה של האנטישמיות כנשק פוליטי תעמולתי. הוא קיווה כי בארצות השונות תתעורר תנועה פאשיסטית אנטישמית שתועיל לגרמניה הנאצית במסע כיבושיה. תנועה כזאת תעורר מחלוקת ומהומה, במיוחד במדינות הדמוקרטיות, תשתק את כוח ההתנגדות של העמים לסכנה הנאצית ותפריע לממשלות לנקוט נגדה באמצעים יעילים. תעמולה מחוכמת ויעילה תשיג, אליבא דגבלס, את כל המטרות הללו, במקדם או במאוחר³. האנטישמיות נראתה בעיני הנאצים כאמצעי היעיל ביותר לייסוד אינטרנציונל נאצי אשר ינוצל לאותן מטרות שצויינו לעיל⁴.

המדינה והמפלגה הנאצית, על כל שלוחותיהן, עשו כמיטב יכולתן כדי למלא אחר המשימה. המנצח העליון על התעמולה היה כמובן גבלס עם משרד התעמולה שלו. אך בארצות-חוץ הוטלה המלאכה הישירה על סוכנים שונים. אפילו משרד החוץ, אשר מטעמים שונים היה מוגבל ונאלץ לנקוט אמצעי זהירות, היה פעיל בשטח זה. הוא ליקט ידיעות על היהודים בחיים הפוליטיים, חיי התרבות, הכלכלה והצבא. על כל המידע שהצטבר נערכה כרטסת אשר תפקידה היה לשמש את התעמולה הנאצית לעת מצוא⁵. משרד החוץ סיפק לנציגותיו את החומר המבוקש. בין השאר חולק הספר "היהודים בגרמניה" לכל השגרירויות, הציריות והקונסוליות. בחזור מטעם משרד החוץ נאמר כי הספר מכיל עובדות סטטיסטיות על חיי היהודים בגרמניה והוא מסביר את השפעתם המנוונת של היהודים באמנות, במדע ובעתונות. תוכנו עשוי להבהיר לאישים שונים את פעולתה המנוונת של העתונות היהודית בארצם. על הנציגות להפיץ את הספר בקרב הרבים. יש להפעיל השפעה למען יירכש הספר באורח פרטי ולהביא את העתונות המקומית לכך שתדפיס קטעים מתאימים מתוך אותו ספר⁶. מאוחר יותר הופץ ספרו של דיטר שווארץ, "היהדות העולמית ארגון, עוצמה ומדיניות". הספר עסק בתיאור כוחם של היהודים בארצות השונות, והביא ראיות לכך שהיהדות הבינלאומית מתבססת בעיקר על בריטניה ומדיניותה⁷. בהזדמנות זו עסק שומבורג בהפצת החומר אשר בתזכירו על הבעיה היהודית במדיניות החוץ הגרמנית. הוא ראה בהגירתם של פליטים יהודים, גורם תעמולתי ממדרגה ראשונה לטובת הרייך.

לא פחות עסקו שלוחות רשמיות ובלתי רשמיות של המפלגה הנאצית בארצות חוץ בהפצת האנטישמיות. ה-Auslandorganisation (ארגון חו"ל) של המפלגה הנאצית בראשות בוהלה (Bohle), בן-טיפוחיו של רודולף הס, פעלה כמובן בארצות חוץ באמצעות הגרמנים⁸. במשך שנת 1936 בלבד סיפק אותו "ארגון חו"ל" עשרות טונות נייר-תעמולה לחוץ-לארץ, ובעיקר תעמולה אנטי-בולשביקית ואנטי-יהודית⁹. המפלגה הנאצית קיימה משרד מיוחד למדיניות הגזע, שפירסם בטאון מיועד לארצות חוץ (Rassenpolitische Ausland Korrespondenz) אשר הופיע בארבע שפות. הוא כלל חומר על מדיניות הגזע של הרייך והחוקים הכרוכים בה. כן קיים משרד זה "ארכיון חוץ-לארץ" ובו נתונים על העמדה והמדיניות היהודית בארצות השונות¹⁰. לא נעדר כמובן גם מקומו של שטרייכר אשר הקים באוגוסט 1939 ליגה עולמית אנטי-יהודית (Anti Judische Weltliga).

ארגוני תעמולה פרטיים למחצה, שנתקיימו עוד טרם עליית הנאצים לשלטון, נבלעו על ידם. אחד מהם היה ה-Deutscher Fichte Bund מהמבורג, שהוקם ב-1914 במטרה להפיץ בארצות חוץ את עמדתה של גרמניה. הארגון המשיך לפעול בתקופת הרייך השלישי, במיוחד כלפי אנגליה¹¹. קצין בעל דרגה נמוכה, בשם פליישאוואר וגיאורג דה-פוטרה

(G. de Pottere), קונסול אוסטרו-הונגריה לשעבר במוסקבה, ייסדו בארפורט, לאחר המלחמה, ארגון בשם Arischer Weltendienst. הם קבעו לעצמם כמטרה להפיץ את התורה האנטישמית ולהקים אינטרנציונל אנטישמי בינלאומי. הארגון שיתף פעולה במיוחד עם סיעות ומפלגות פאשיסטיות ברחבי אירופה, להן שלח את פירסומי מכונו, כולל הבטאון הקבוע בשם

"Weltendienst" שיצא לאור בשפות רבות. הארגון קיים קונגרסים אנטישמיים, פירסם חומר אנטישמי מארצות חוץ ואסף ידיעות באמצעות פאשיסטים ונאצים מקומיים. פליישאוואר מסר לשלטונות הנאציים תזכיר מפורט על פעילותו, בציין כי את התעמולה האנטי-יהודית יש לנהל בשיטות של גוררתקליף, איל העתונות האנגלי מתקופת מלחמת העולם הראשונה. לאחר שפירט את אמצעי התעמולה השונים הוסיף כי לרשומות "כוח עבודה זול" הפועל מתוך גישה אידאית¹². המשטרה המקומית בארפורט יכלה לאשר כי השקפתם של פליישאוואר ודה-פוטרה הינה "Rein Volkisch" וכי שניהם אויבים נחרצים של היהדות ושל הבונים החופשיים¹³. קצין ה-ס.ס. האגן (Hagen) נטל חלק פעיל, החל מסוף שנת 1937, בפעולות הוולטדינסט וביקש להעביר לידו כל חומר הקשור בכך¹⁴. ברור שארגונו של פליישאוואר התאים ביותר למטרות הנאציות והם פרשו חסותם עליו. על אף שהיו לו מתחרים¹⁵ הרי בשנות השלושים

היתה ידו על העליונה וארגונו היה זה אשר התפרסם יותר מן האחרים בארצות חוץ. הוולטדינסט, כתב ה"ניו-סטייטמן", עוסק בהכוונת רגשות אנטישמיים לאפיקים פרו-נאציים אך פירסומו אינם גסים וסדיסטיים כמו אלה של שטרייכר. מאמריו מתיימרים לפנות אל האינטלקטואלים, אם כי כותרות כגון "הפרזיטיזם היהודי", "הפשע היהודי", "מפלה נוספת לאינטרנציונל של התנ"ך", מראים כי המנטליות שלו אינה רחוקה מזו של השטירמר. כל "לא-יהודי" המשלם שלושה מארקים וחותרם על הצהרה כי אין לו קשר עם יהודים, יכול לקבל את הוולטדינסט¹⁶. למעשה, התרכזה הפעולה העיקרית בקרב פאשיסטים ונאצים בארצות חוץ עד כי הקשר עם הוולטדינסט הפך לצינור ראשי, הן להצהרות נאמנות לדרך הנאצית והן לקבלת חומר והשראה לפעולה נאצית-אנטישמית.

הפעולה הנאצית פעלה גם באפיקים אחרים. קציני אוניות שעגנו בנמלים שונים, סטודנטים ומשרתים, גוייסו לחלק חומר נאצי ואנטישמי. חומר ממין זה ואף ההוראות שניתנו – נתגלו מדי פעם. "עליך לזכור כי עיניך ואוזניך שייכים לרייך ולעניין הנאצי... עליך לנצל כל הזדמנות כדי לשרת את העניין... עליך להאיר את האמת בפני כל אלה עמהם הינך בא במגע..." נאמר בחוברת תידרוך נאצית שנתגלתה אצל גרמני צעיר אשר בא לעבוד זמנית באנגליה¹⁷. קונגרסים וכינוסים שנערכו בגרמניה שימשו לצורכי תעמולה. ה-TUC הזהיר את עורכי הכינוסים והוועידות השונות מפני היערכותם בגרמניה מאחר שאלה יהיו נתונים לתעמולה נאצית ואנטישמית¹⁸. לפני עריכת ועדת קולנוע בגרמניה יצא כתב-עת אנגלי לקולנוע נגד הקונגרס. הוא תיאר בליגלוג את מדיניות הנאצים ההורסת את תעשיית הסרטים שלהם, על ידי גירוש היהודים מארצם, החרמת סרטים בהם משתתפים שחקנים יהודים, ואחר כך עוד מצפים מתעשיית הסרטים העולמית שתשתף עמהם פעולה. בקונגרס זה בוודאי יוחלט הכל בהתאם לרצונו של היטלר ו"חבורתו הנחמדה". איזו מדינה תתן עצמה כלי משחק כדי לשרת את התעמולה הנאצית?¹⁹

דרכיה ומטרותיה של התעמולה הנאצית האנטישמית היו שקופים מדי מכדי שלא יובנו בארצות חוץ. ברור היה כי ההסתה תורמת למסע הכיבוש הנאצי:

ההסתה לשנאת ישראל הינה גורם שליט וחיוני במערכת הפעילות הנאצית; זוהי הקדמה בלתי נמנעת לקבלת האידיאולוגיה הנאצית²⁰.

במלים דומות תיאר את העניין סימפסון:

אנטישמיות הינה חוד החנית של הנאציזם. אם אתה יכול לשכנע אנשים לחשוב במושגים אנטישמיים המזוהים עם הדוקטרינה הנאצית יש סיכוי שתעלה סימפטיה לנאציזם אשר לא היתה נוצרת בתנאים אחרים. אין לי ספק כי האנטישמיות משמשת בתודעה מלאה מכשיר לתעמולה פוליטית ואני חושב כי עלינו לפעול נגד תעמולה זו²¹.

אנגליה

במסגרת זו אין אפשרות לעסוק בתעמולה הנאצית בכללותה, באנגליה או בצרפת, אולם ניתן לצאת מההנחה כי התעמולה הנאצית היתה בעת ובעונה אחת גם אנטישמית. המטרה הכללית היתה איפוא כפולה: לתאר את גרמניה הנאצית כמדינה שוחרת שלום, המעוניינת בהסדר עם אנגליה ואפילו ביחסי קירבה עמה, וליצור תדמית של מדינה מתפתחת ומתקדמת בכל התחומים כשהעם הגרמני מלא התלהבות מן ההנהגה, הסדר וההרמוניה שמעניק לו היטלר. תעמולה זו ניצלה במידה רבה את הפחדים והאיבה ששררו בחוגים שונים כלפי הבולשביזם. במקביל פעלה התעמולה הנאצית כדי להבהיר את הצעדים האנטי-יהודיים שנקטו על ידי הנאצים ומצד שני עוררה ועודדה רגשות אנטישמיים חבויים וגלויים.

התעמולה הנאצית באנגליה פעלה בשלושה מישורים: הפצת תעמולה כללית באמצעות העתונות, עריכת סיורים לגרמניה ושמיעת הרצאות. תעמולה זו ניסתה לפעול בין השאר באמצעות גרמנים החיים באנגליה או שוהים בה זמנית, מסיבה זו או אחרת, כגון עבודת עוזרות-בית וסטודנטים. המישור השני היה נסיון להשפיע על מנהיגים ואישים בציבוריות הבריטית באמצעות ארגונים מתאימים, לבסוף, מתן סיוע ועידוד לתנועות הפאשיסטיות האנגליות. בכל שלושת המישורים מילא תפקיד הנושא היהודי.

במשך כל אותה תקופה ניסו הנאצים להפיץ חומר תעמולה שכלל חומר אנטישמי בצורה סמוייה, כדי לעורר רושם כאילו קיים שיתוף פעולה נרחב מצד גורמים מקומיים. בימק"א של ניו-קסל נתגלו יום אחד עלונים נאציים שחולקו לחברים, צרורים בתוך עתונים אחרים. אחד העלונים הללו היה מכוון נגד הצרפתים והאחר הוקדש כולו להתקפות על היהדות, בעיקר על יהדות בריטניה²². אנשים מגרמניה הביאו עמהם עלונים אשר הופצו באמצעות סטודנטים גרמניים הלומדים באנגליה. ההפצה שוב נעשתה על ידי החבאתם בעתונים השונים, הפעם בעיקר עתונים גרמניים²³. בבוקר אחד נמצא כי ברובע אחד מרובעי לונדון חולק עלון אנטישמי חריף בתוך העתונות היומית. איגוד סוכני העתונות המקומי נאלץ היה להצטדק בפני הציבור²⁴. בכל אותם מקרים כתובים היו העלונים באנגלית אך הודפסו בגרמניה. נסיונות אלה, של הפצת חומר תעמולה, היו דילטאנטים ובלטו בגסותם והשיגו את ההיפך הגמור מהמקווה. הדבר עורר זעם שבא לידי ביטוי בעתונים אשר דיווחו על כך.

שיטה מחוכמת נמצאה על ידי פירסום חוברות תעמולה שהביאו ציטוטים מתוך עתונים אנגליים ובשפת המקור. חוברת כזו שיצאה בפרנקפורט תחת השם "Germany in the Third Reich", הביאו קטעי מאמרים בזכותה של גרמניה הנאצית. הקטעים נבחרו מתוך ספרים ומאמרים של וינדהם לואיס, ורנון ברטלר ומתוך חוברת של גייט (G. E. U. Knight). חלק נכבד הוקדש לנושא "היהודים ברייך". קטעים אלה העמידו את הרדיפות באורן ה"נכון", בקבלם את התיזות בדבר שלטון היהודים בתקופת הרפובליקה, ושאר העלילות הנאציות²⁵. בניית ניכר שהוא אנטישמי שמצא

שפה משותפת עם הנאצים. לואיס וינדהם וורנון ברטלר היו שני עתונאים נודעים, האחרון אפילו היה חבר הבית התחתון בשנת 1938. הם ייצגו באנגליה אותו זרם אשר "הבין" למניעי הנאצים וראה את הצעדים האנטי-יהודיים כמתקבלים על הדעת. יש להניח כי שניהם לא העלו על דעתם כי אותם דברים שכתבו בראשית שנות השלושים עלולים לשרת את התעמולה הנאצית בשנת 1937. אך ה"פנינים" האנטי-יהודיות היו בבחינת שלל רב למעצבי התעמולה הנאצית. חוברת אחרת הביאה, בין השאר, ראיון עם היטלר לבין העתונאי האנגלי פאוול, בו מסביר היטלר מה הניעו להעמיד את היהודים במקומם הנכון²⁶. גם קטעים מתוך ספרו של וורד פרייס, עתונאי ה"דיילי מייל", שהיה פרו-נאצי ואנטישמי גלוי, צוטטו לעתים קרובות²⁷.

נספח העתונות בשגרירות הגרמנית, פריץ רנדולף (לעתים הופיע תחת השם Fitz Randolph), ניסה להשפיע על דעת הקהל והעתונות. הוא נסתייע בצוות של "כתבים" אשר מספרם הגיע בראשית 1939 לתשעים, לאחר שאחדים מהם כבר גורשו²⁸. עתון הגולים הגרמני, "פריזר טאגבלאט" ראה בו את ה"אמינציה האפורה" שמאחורי השגריר האש. רנדולף תואר כפיקודו הישיר של היטלר, האמת היא שהיה פיקודו הישיר של גבלס. מכל מקום, רנדולף הצליח במקום אחד, הוא כתב חלק מן הידיעות שהופיעו על הרייך השלישי בעתוננו של מוסלי (The Blackshirt)²⁹. בפגישה שנערכה במועדון רוטרי בברמינגהם, הירצה רנדולף ארוכות על הבעיה היהודית והביא את הנוסח הנאצי המוכר, כהסבר הרקע לרדיפות. לאחר שבועות מספר ענה לו פראנץ בורקנאו. הקונסול הגרמני שהיה נוכח באותה פגישה טען כי היטלר ועמו רוצים בשלום וביחסים טובים עם בריטניה, והוא אומר זאת כתשובה להרצאתו של אדם אשר עזב את גרמניה "מסיבה זו או אחרת" ועתה הוא מפיץ תעמולה אנטי-גרמנית³⁰. מכל מקום, עבודתו של רנדולף לא היתה קלה כלל ועיקר. בעת ועידת אביאן טען כי באנגליה אין מבינים את הסיבות שמאלצות את גרמניה לגרש את היהודים אך משמיצים אותה "כרגיל". חוגים יהודיים, שמאליים ואחרים, מפיצים תעמולה אנטי-גרמנית והדבר מפריע למדיניות הפייסנית של הממשלה. אפילו לורד אלן אינו רוצה להשתכנע מהנימוקים הכלליים, אך בכל זאת אין להתיימשך ויש להמשיך ולהסביר כי גרמניה חייבת להיות אוטרכית ואינה יכולה להעניק ליהודים המהגרים יותר זכויות מאשר לאריות המהגרים³¹. ניתנה כאן דוגמה טובה לצורה זו של תעמולה בפעולתה ודווקא בנושא היהודי. ככל שעברו השנים כן נעשתה הפעולה קשה יותר. אך רנדולף והשגרירות ניסו לעשות כמיטב יכולתם. בשנת 1936 הוציא עשרת אלפים לירות שטרלינג על תעמולה – נסיעות, משכורות והוצאות משרד בלבד³².

הארגונים הנאציים השונים היו אף הם פעילים. "ארגון חו"ל" של בוהלה ארגן את הגרמנים המקומיים במסגרת סניף (Gau) של המפלגה הנאצית. כן עשתה חזית העבודה הנאצית, שחילקה את לונדון לשלושה איזורים. נערכו ערבי הסברה, אסיפות כלליות וערבי בידור. דוגמה לכך, ביקור להקת הזמר והמחול של הנוער ההיטלראי, שהציגה מחולות-עם ושירי-עם גרמניים. במסגרת הערב דיבר ריינהולד שולצה, ראש חטיבת חוץ לארץ של הנוער ההיטלראי. הערב הוקדש לציבור הגרמני ול"ידידי האנגלים"³³. ערב אחר, שאורגן אף הוא בידי "ארגון חוץ לארץ" הוקדש להרצאתו של דוקטור גרוס ממועדון הגזע של המפלגה הנאצית. נושא ההרצאה היה "מדיניות גזענית ברייך השלישי"³⁴. ברור היה שאלה שנהנו מערבים אלה חייבים היו להפיץ את התורה בין מכריהם הבריטיים. הכנסים נערכו בדרך כלל באולם פורצ'סטר בפדינגטון, באווירה מתאימה כשדגל צלב הקרס מתנוסס לצד הדגל הבריטי³⁵. בסוף שנת 1938 אסרה מועצת פדינגטון על השכרת האולם לנאצים והם הקימו בלונדון "בית חום"³⁶. אם לא תמיד ששו הגרמנים לעמוד לרשותם של הארגונים הנאציים, אילצום הללו לעשות כן. בפעולה זו עסק, בין השאר, הקונסול ריינהרט בליברפול. הדבר עורר התנגדות חריפה בקרב אנשי האיגודים המקצועיים אשר במקום והם דרשו ממנו להפסיק פעולתו בגיוס הפועלים הגרמניים³⁷. זמן קצר לאחר מכן גורש ריינהרט, לאחר שהתברר כי ניסה לגייס פועל אחד לצורכי ריגול.

ערמומית יותר היתה פעילותו של רוסל (Rosel) אשר שימש ראש משרד המודיעין האנגלו-גרמני. הוא עסק בתעמולה אם כי ישב בלונדון באורה רשמי ככתב ה-"National Zeitung" מאסן, עתונו של גרינג. רוסל סיפק אינפורמציה כלכלית לאנשי עסקים בריטיים שהיו מעוניינים בנתונים כלכליים על הרייך³⁸. נוסף לכך פירסם רוסל נאומיהם של אישי הרייך השלישי, בין השאר דברים על בעיית היהודים. במאי 1939 גורש מאנגליה ומשרדו נסגר. הוא המשיך פעילותו מברלין וחוברת התעמולה הראשונה ששלח משם לאנגליה היתה "מרטין לותר והיהודים"³⁹. עתה שוב לא היתה כל מניעה לעבור לתעמולה אנטישמית הגסה ביותר.

כמובן שפעילות זו לא עברה מבלי לעורר תשומת לב. העתונות האנגלית הגיבה עליה באיבה גלויה, במיוחד העתונות הליברלית והשמאלית. גם הבית התחתון נאלץ לטפל בשאלה זו פעמים מספר ובעיקר עם הצטננות היחסים בין גרמניה ואנגליה⁴⁰. הלחץ הלך וגבר ויחד עם רוסל גורשו מאנגליה, במאי 1939, הפעילים הנאציים – קרלובה, הימלמן ויוהנה וולף⁴¹.

עיני הנאצים לא היו סומות והם ראו כי שנים של תעמולה נשאו עמהן פירות זעומים בלבד. החל מ-1936 החלו נשענים יותר ויותר על הארגונים הפרו-גרמניים המקומיים. יותר מכל חשובה היתה האגודה האנגלו-גרמנית ("Anglo German Fellowship"). היא הוקמה באוקטובר 1935 בעקבות חוזה הצי האנגלו-גרמני, ואגדה בתוכה שורה של אישים בולטים. כמעט כל החברים היו מהמעמד העליון הבריטי. הפעילים ביניהם היו הלורד לותיאן, לונדונדרי, רדסדל (Redesdale) האסטורים, תומס מור (Moore), הסופר פרנסיס יטס-בראון (F. Yeats Brown), וולטר ראנסימן, וויליאם מוריס, האדמירל בדימוס, בארי דומביל (Bary Domville). בסוף דצמבר התפאר נשיא האגודה, לורד מאונט-טמפל, כי שבע מאות איש, מהחשובים באנשי האישים הבריטיים הינם חברים באגודה⁴². מזכיר הכבוד של האגודה היה ארנסט טננט, איש עסקים ידוע וידידו האישי של ריבנטרופ⁴³. האגודה התמסרה לעידוד היחסים הטובים בין בריטניה לגרמניה ולטיפוח הקשרים בין שתי המדינות,

בכל השטחים. למעשה היוותה האגודה קבוצת לחץ לניהול המדיניות הפייסנית. השגרירות הגרמנית דיווחה על פעולותיה, כגון הארוחה השנתית בדצמבר 1937. בארוחה זו השתתפו הליפאכס ואנסטרס והלורד גלאזגו. האירוע תואר כ"מוצלח ביותר" והשגרירות גייסה לעניין אישים נוספים באגודה⁴⁴. הנאצים הקימו ארגון דומה בגרמניה, "Deutsch Englische Gesellschaft" ובראשו עמד הדוכס מזקסה-קובורג. שתי האגודות אירחו את המנהיגים הדדית, הזמינו אישים אוהדים מסוגים שונים, סופרים, מדענים, ראשי ציבור. האגודה הבריטית המליצה על אירועים שונים כגון עריכת תערוכה נאצית מברלין אשר שיקפה הישגי ארבע השנים, תערוכת הציירים בארגונו של גרינג. ספרים שהומלצו היו "היטלר" של וינדהם לואיס, "המלחמה הראשונה של חבר הלאומים" על חבש, פרי עטו של הגנרל פולר, חבר המפלגה הפאשיסטית הבריטית וספרים נוספים בשבחן של המעצמות הטוטליטריות ובשבחו של הגנרל פרנקו⁴⁵. האגודה לא הפיצה תעמולה אנטישמית במישרין, אולם חבריה העריצו את היטלר ואת המשטרים הפאשיסטיים. רבים מהם היו אנטישמים בגלוי. ייטס-בראון היה גזען ידוע⁴⁶. כאלה היו גם האדמירל דומביל ולורד רדסדל אשר בתו, יוניטי מיטפורד היתה מבאי ביתו של היטלר. חבר האגודה, הקפיטן מול ראמזיי (M. Ramsay), חבר הבית התחתון, עורר שערוריה בעת שיצאו הוא ואשתו בביטויים אנטישמיים. חברי המפלגה השמרנית במחוז הבחירה שלו התקוממו נגדו⁴⁷. ידועה עמדתם של הלורדים לונדונדרי, לוטיאן, האסטורים, חברי הבית התחתון מור ומוריס. פעילותו האנטישמית של ארנסט טנטט הוזכרה כבר. עד "ליל הבדולח" קיבלו הללו, וחברי אגודה נוספים, את כל התיזות הנאציות בדבר מדיניות הרדיפות. ארנולד וילסון לא היה חבר אגודה, אך אהד את פעולותיה והגן עליה מפני התקפות בבית התחתון⁴⁸. ברור כי האגודה נשאה עמה מטען נכבד של אנטישמיות וחוסר אהדה ליהודים, אך רובם של חבריה היו אנשים בעלי עמדה ציבורית או כלכלית, חברי המימסד הבריטי אשר לא מוכנים היו לעבור את הגבול. לאחר "ליל הבדולח" התפטר הלורד מאונט טמפל והאגודה שותקה במידה רבה. בעיית האגודה הוזכרה מאוחר יותר בבית התחתון, בשאלות שהוגשו על ידי מנדר ויוויאן אדמס, בין הארגונים הפרו-נאציים בבריטניה. הוא הבטיח כי קיים מעקב אחר כל הארגונים הללו⁴⁹. עם שקיעתה של הפייסנות שקעה גם האגודה באורח טבעי.

קבוצה החברה באגודה האנגלו-גרמנית חשבה כי שיטותיה ועמדתה מתונות מדי לטעמה. כמסקנה מכך הקימו בשנת 1937 ארגון נוסף, "לינק" ("The Link") שהוקדש לאותה מטרה. מייסדיו ופעיליו של ה"לינק" היו האדמירל בארי דומביל, יושב ראש – ההיסטוריון ריימונד ביזלי (Prof. Sir Raymond Beasley) ובין חברי המועצה נימנו א. פ. לורי (A. P. Laurie), מנהל קולג' בדימוס, הלורד רדסדל וס.א. קרול (C. E. Carroll) עורך הבטאון "Anglo German Review". במאי 1939 היו ל"לינק" ארבעת אלפים שלוש מאות עשרים ותשעה חברים בשלושים וחמישה סניפים. סניפים אלה הוקמו עד סוף מרץ 1939⁵⁰. ראשי ארגון זה היו אנטישמים מושבעים. מאמריו של לורי הודפסו בגרמניה ובין השאר התפרסם מאמר בשם "מדיניות בריטניה הגדולה לאחר מינכן", שיצא לאור על ידי "Deutsche Informationsstelle". היהודים הוצגו כמושכי החוטאים מאחורי ה"פיננסים הבינלאומיים בלונדון, ניו-יורק ופריז. הם המעוניינים שתפרוץ מלחמה בין גרמניה לאנגליה למען יוכלו לצבור רווחים"⁵¹. בספרו שיצא לאור בגרמניה, מאחר שבאנגליה סירבו לפרסמו, מגן לורי בלהט רב על מדיניות הרדיפות של הנאצים. בסופו של דבר היהודים רק סולקו מהמונופולין שהחזיקו בו ורובם הועברו לפנסיה עם קיצבה נכבדה⁵². דברים אלה כתב לורי לאחר "ליל הבדולח". לורי עצמו הודה כי קיבל מהנאצים מאה וחמישים לירות שטרלינג תמורת הספר שהופץ באנגליה⁵³. בתשובה לשאלות הודיע הור כי ה"לינק" מתיימר להגדיל את ההבנה בין אנגליה לגרמניה, אך אינו עושה מאומה כדי להסביר את ההשקפה הבריטית בגרמניה מאחר שהוא עסוק בהפצת דברי תעמולה גרמנית. הארגון הינו מכשיר בידי התעמולה הגרמנית ואחד מפעיליו המרכזיים אף מקבל כסף מגרמניה⁵⁴. ה"לינק" עסק בהפצת תעמולה אנטישמית אף במסגרת פעולותיו השוטפות. באחת האסיפות שהתקיימה בלונדון הירצה חבר אחד, ריצ'רד פינדליי. התיזה שלו היתה כי במשך כל ההיסטוריה היו היהודים כוח משחית שמאחורי הקלעים. הם החריבו את מלכויות יוון ורומא והכניסו לתוך האמונה הדתית את עניין הנשך, בדמותו של קאלבין, יהודי לפי מוצאו. קרומבל וויליאם ה-3 היו סוכנים יהודיים. הדוכס ממרלבורו מסר ליהודים אינפורמציה על מלחמות העומדות לפרוץ וכך צבר הון, כפי שעשו היהודים עצמם. היטלר מנסה לשבור את הבולשביזם היהודי המונחה על ידי הבנקירים היהודיים של הסיטי. המדיניות האנגלית נרתמה לרשת את היהדות הבינלאומית; מכאן מעשי הטרור האנטי-ערביים בארץ ישראל. בדיון שהתנהל לאחר ההרצאה נשמעו דעות כי היהודים מסיתים את בריטניה למלחמה בגרמניה. כל פעם שהוזכר שמו של היטלר נשמעו מחיאות כפיים. כמה מבין הנוכחים היו חברי מפלגת מוסלי. הפירסום הפאשיסטי "Action" נמכר בקהל. כן נכחו שם מספר גרמנים וגרמניות. המטרה היתה לתאר את הממשלה, הפרלמנט והבנקים כנשלטים על ידי היהודים והנאספים נתבקשו להפיץ "עובדה זו"⁵⁵. ה"לינק", נבדל מהאגודה האנגלו-גרמנית, הפיץ במרץ רב דברי תעמולה אנטישמית חריפים, בכתב ובעל-פה. מצד אחד היה קשור קשרים הדוקים עם הנאצים ומאידך עם הפאשיסטים הבריטיים. עם פרוץ המלחמה פוזר ה"לינק" כארגון של מדינה עוינת. נותרים עוד הארגונים הפאשיסטיים. עוד בשנות העשרים הקים ארנולד לייז (Arnold Lease) את ה-"Imperial League of Fascists". לייז היה אנטישמי פתולוגי מסוגו של שטרייכר. הוא הטיף עוד בשלב מוקדם להשמדת היהודים. מוסלי ואירגונו לא נראו בעיניו כאנטישמיים של ממש. הודבקה להם תווית יהודית והברית הפאשיסטית הבריטית כונתה "British Jewnion of Fascists". לייז הלך בעקבותיו של שטרייכר ועסק בהפצת עלילות דם עד שהמשפט שהתקיים ב-1936 הכריחו לחדול מכך⁵⁶, אולם ארגונו של לייז נשאר עניין שולי של ה-"Lunatic fringe". מעולם לא עלה מספר חבריו על כמה מאות.

גם תנועתו של מוסלי, ה-"BUF" לא הגיעה מעולם לדרגה של תנועה המונית ולא עלתה לעמדה שעלולה היתה לסכן את המשטר הבריטי, אך הוא הצליח לגייס אלפי חברים ולעורר רעש ניכר. עד מחצית שנת 1934 התייצבו לימינו של מוסלי, הלורד רותרמר, דטרדינג – איל הנפט, ומוריס – איל המכונות, אשר הגישו לו סעד מוסרי ופיננסי⁵⁷. באמצע שנת 1934 הופרה הברית והעזרה הפיננסית הלכה ופסקה. אז פתח ה-"BUF" במסע אנטישמי מקיף. מוסלי עצמו לא היה מלכתחילה אנטישמי ובוודאי לא גזעני. אשת הראשונה, לידי סנתיה, היתה ממוצא יהודי, אך לתנועה הצטרפו מיד אנטישמים מושבעים, כוויליאם ג'ויס ו-א. ק.

צ'סטרטון. אנטישמיות מוסונית היתה קיימת בתנועה מאז היווסדה⁵⁸. לאחר מות אשתו, ביקורו בגרמניה וקץ הברית עם רותרמר, נפלו הכבלים. מוסלי החליט כי הגזענות עשויה להועיל לו. בנאומו באלברט הול ב-28.10.1934, הכריז מלחמה על היהדות⁵⁹. תוכן המסע האנטישמי של ה-"BUF" הועתק כולו מהנאצים, על כל ההאשמות, העלילות והכוזבים שבו⁶⁰. מטרה בלתי פוסקת היוו הפליטים היהודיים שהגיעו, או שהתעתדו להגיע לאנגליה. מסוף 1935 ואילך החלה התנועה להידרדר במהירות. מוסלי היפנה את המסע האנטישמי ללונדון המזרחית והצליח לעורר מהומה ורעש עד שהממשלה הכניסה לתוקפו את חוק הסדר הציבורי ("Public Order Act"). ב-1.1.1937 אנשי מוסלי שוב לא יכלו ללבוש את המדים בפומבי ולא יכלו להציב שומרים בעת הכנסים שנתקיימו תחת כיפת השמים. המשטרה קיבלה סמכות מלאה לאסור מצעדים. דבר זה החיש שקיעתו של הארגון. אמנם זכו הפאשיסטים, בבחירות לעיריית לונדון, בעשרים אחוזים בממוצע בשלושה אזורים בהם הציבו מועמדים. הם ניהלו את מסע הבחירות באזור עוני, מיושב ביהודים רבים, על בסיס גזעני לחלוטין⁶¹. היה זה שיא הצלחתו של המסע האנטישמי. לאחר מכן חלה ירידה מוחלטת והתפוררות התנועה.

טבעי הדבר שהנאצים ניסו לראות בתנועות פאשיסטיות, ובייחוד ב"ב.א.פ." ראש חץ שלהם באנגליה. גבלס ניפח כל תקרית בה היו קשורים והילל את דרכם האנטישמית. משלחות של ה"ב.א.פ." הופיעו בכנסי נירנברג. קבוצות של פאשיסטים בריטיים נתקבלו אצל שטרייכר ושמעו תורה מפיו⁶². ה"ב.א.פ." הפיץ בחנות המיוחדת חומר תעמולה נאצי אנטישמי שנכתב והודפס בגרמניה, על חלק מן החומר הודפס בגלוי ציון הפיכטה-בונד⁶³. ה"ב.א.פ." קיים קשרים הדוקים עם ארגונו האנטישמי של פליישאוואר בארפורט. ראש הסקציה הבריטית של ארגון הוולטדינסט, ממנהיגי ה-"ב.א.פ.", היה קלמנט ברונינג (Clement Bruning). ברונינג קיים טור אנטישמי קבוע ב-"Black Shirt", שבועון ה"ב.א.פ." הוא היה ממארגני המסע האנטישמי באיסט-אנד של לונדון⁶⁴. לקראת הקונגרס האנטישמי שנערך בארפורט, בספטמבר 1938, כתב ברונינג לוולטדינסט:

presents an Against such an international force of money, lies and deceit, World Service international organisation held by the ties of goodwill. Its function is to assist, to provide a common meeting ground, to provide information, to against put its years of research work at the disposal of the active fighters on all fronts international Jewry... Weltendienst spreads the truth to awaken the peoples of the world. When they are awake and clear eyed, the Jewish conspiracy will be ended⁶⁵.

די בכל אלה כדי להצביע על כך כי ה"ב.א.פ." שילב עצמו בתודעה ברורה במסע האנטישמי של הנאצים הגרמני. אבל נאצים מביני עניין, כמו פון-אופן, עוזרו הבכיר של גבלס, תפסו היטב כי למוסלי לא היתה כל חשיבות פוליטית ומעשי החולצות השחורות הזיקו יותר מאשר הועילו לעניין הנאצי.

"הפאשיזם הוא עשב-שוטה שאינו נסבל על אדמת בריטניה"⁶⁶. כל שיפוט מצדיק ראייה זו של דברים. התעמולה הנאצית, כולל האנטישמיות, לא מילאה את תקוותיהם. ראשית, הם שגו שגיאיות גסות ומטופשות, בין השאר בשל היות התעמולה מפוצלת בין רשויות כה רבות ומתחרות. לאחר "ליל הבדולח" ניתנה הוראה מברלין לפטר את העובדים היהודיים בפירמות הגרמניות שבאנגליה. הדבר עורר סערת רוחות וגרר שאילתות בבית התחתון. הור נאלץ לשלול את המעשה⁶⁷, בעוד שחלק מארגוני התעמולה באנגליה שרו הימנונים לרעיון היחסים הטובים בין שתי המעצמות. עתונים בגרמניה עסקו בהשמצת המדיניות הבריטית ובהתקפה על אישי-ציבור אנגליים. כפי שראינו כבר, גם ה"לינק" לא חסך דברי גנאי מצורת ניהולה של המדיניות האנגלית. הדבר לא נעלם מעיני הציבוריות האנגלית, במיוחד ככל שגברה והלכה המתיחות ב-1939⁶⁸. אך דברים כאלה נעשו כבר מקודם, כגון השמצתם של אישי-ציבור לאחר רצח פון-ראט. חלק משיטות התעמולה היו גסות ביותר, כמו ריגול אחר המעבידים, על ידי עובדים ועוזרות בית גרמניים, או הטלת מורא על גרמנים שהתגוררו באנגליה. צעקנותם וגסותם של הארגונים הפאשיסטיים בתעמולתם האנטישמית הרחיקה מהם את הציבור לטווח רחוק, כפי שהבחין בכך גם פון-אופן.

אך אין לומר כי התעמולה הנאצית והאנטישמית נחלה כשלון חרוץ. את תקוותיהם הממשיות תלו הנאצים בהשפעה של שורה של אישי-ציבור, בעיקר בקרב השמרנים. בעיני הנאצים נראה היה כאילו הגיעו להסכם עם אנשים כמו לונדונדרי, רדסל, רותרמר, ביברברוק ואחרים: גרמניה הנאצית תקבל יד חופשית במזרח בעוד אשר תערוב לשלימות הקיסרות הבריטית⁶⁹. כמובן, שהיה זה רעיון נאצי חביב ועד גבול מסויים צדקו, כאשר חשבו כי האלמנטים האוהדים אותם באנגליה יהיו מוכנים להשתעשע ברעיון זה. מכל מקום, הוכח כי היה משהו אורגני בכל המערכת הזו של אוהדי הנאצים באנגליה. רבים מחברי האגודה האנגלו-גרמנית היו חברים בקבוצת קלייבן ומקורבים ביותר למימשל. ראשי ה"לינק" היו כולם חברי האגודה האנגלו-גרמנית. התקיימו קשרים ואף שיתוף פעולה בין ה"לינק" לבין הפאשיסטים הבריטיים. החוליות הללו החליפו ביניהם השקפות, רעיונות והשפעה הדדית. כולם נמצאו בקשר עם הנאצים ועם הנאציזם. אמת, שככל שהתרוממו בשלבי הסולם כן הלך וקהקח עוקץ ההתבטאות וההשקפות

האנטישמיות, אך גם בדרכים הגבוהים שבאגודה האנגלו-גרמנית ובקבוצת קלייבן והקרובים לה עוד נשאר די ממצרץ זה, לפחות אי-אחדה כלפי היהודים וצרותיהם. והיו צינורות רבים להעברת חוסר-אחדה זה אל האישים שקבעו את המדיניות ואשר ממילא העדיפו את דרך הפייסנות. כאן הפכה חוסר האחדה לאדישות, ולעובדה זו יש לייחס חלק נכבד ממחדלי המדיניות הבריטית בכל הנוגע לרדיפות. הרווח כולו היה של הנאצים.

צרפת

התעמולה הנאצית בצרפת פעלה בכל אותן שיטות שצוינו לעיל לגבי אנגליה. גם בארץ זו הופץ חומר תעמולה נאצי, כללי ואנטישמי, בכל הדרכים. בגרמניה ובפריז הודפסו חוברות תעמולה נאציות כתובות צרפתית ובהן תפסה הנקודה היהודית את המקום הראוי לה. חוברת כזו, שיצאה לאור מטעם אגף התעמולה של המפלגה הנאצית, אמנם באורח מוסווה, העמידה את הבולשביזם כיצירתם של היהודים. העם הרוסי יצא "נקי" מאחר ושם השליטו את הקומוניזם היהודים הקשורים ב"אינטרנציונל היהודי" משעבד העמים⁷⁰. חוברת אחרת, שיצאה לאור בברלין והיתה כתובה צרפתית, תיארה את מדיניות הרייך כלפי יהודה והסבירה את המניעים לכך. הפרקים שבלטו היו "היהודים והשחיתות", "חלקם של היהודים בשפע", "חלקם של היהודים בניוון המוסרי". נושא שלטונם לשעבר של היהודים, בכלכלה, בעתונות ובמדיניות הגרמנית⁷¹ חזר ונישנה בפרקים הארוכים. חומר זה הופץ בדרכים המקובלות: באמצעות עובדים גרמניים בצרפת, בידי גרמנים "נאמנים" שחיו בפריז ובאמצעות תיירים וסטודנטים. אופייני לכך הוא מקרה תפיסתם של פועלים גרמניים שנהגו לעבור יום-יום את הגבול בלכתם לעבוד באיזור הצרפתי ואגב כך נשאו על גופם חומר תעמולה נאצי⁷². השגרירות הגרמנית בפריז היתה פעילה ביותר. נספח העתונות דוקטור שמול (Schmoll) עמד בקשר עם עתונאים ועיתונים צרפתיים שהיו מוכנים לשתף פעולה. התשלום לעיתונים נעשה באמצעות מודעות שפירסמו א. ג. פארבן ו"באייר" שהיו להם סניפים בצרפת. לשמול סייע סופר ועיתונאי נאצי צעיר, פרידריך זיבורג (F. Sieburg)⁷³. שאכט תיאר את זיבורג, הגרמני היחיד שהיתה לו גישה לכל המשרדים הצרפתיים והוא נהנה מאמונם המלא⁷⁴. פעולתם זו הוכתרה בהצלחה. ביולי 1939 נאסרו אובין (M. Aubin) מ"לה-טאן" ופויירייר (M. Poirier) מ"פיגארו" והואשמו בקבלת שוחד מהגרמנים לשם ניהול תעמולה נאצית בצרפת⁷⁵. כעבור זמן מה נמצאו חייבים בדין.

גם בצרפת הצליחו הנאצים להקים ארגון מקביל ל-"Anglo German Fellowship". היוזם היה פרננד דה-ברינון, עיתונאי שנתקבל לראיון אצל היטלר ב-1933 והפך פרו-נאצי מובהק. לדה-ברינון היתה היכרות אישית עם כמה מנהיגים צרפתיים, ביניהם דלאדיאה, ראש הממשלה בשנת 1933 ואשר נתן אישורו לכך כי דה-ברינון ישוחח עם היטלר עם שיפור יחסי צרפת-גרמניה⁷⁶. מעתה ואילך שם עצמו דה-ברינון למתווך בין שתי המדינות. ביוזמתו הוקמה ה-"Comite France-Allemand", הוועדה הצרפתית-גרמנית. אליו הצטרפו ז'אן גוי (Jean Goy) והנרי פישו (Henri Pichot), ממנהיגי איגוד החיילים המשוחררים. כן הצטרפו סקאפיני (Scapini), אף הוא ממנהיגי החיילים המשוחררים וציר בית הנבחרים, גנרל ל' הופיטל (L'Hospital), שהיה בעבר שליטו של פוש ואנרי-היי (Henry Hays), אף הוא ציר ימני בבית הנבחרים. סקאפיני נבחר לנשיא הוועדה ודה-ברינון לסגן הנשיא. עד מהרה פרש עליה חסותו אוטו אבץ, המומחה לענייני צרפת מטעם "משרד ריבנטרופ". אבץ הקים בגרמניה ועדת צללים מקבילה והוא עצמו היה בין אלה שעמדו בראשה⁷⁷. הוועדה הצרפתי-גרמנית מעולם לא הגיעה לדרגתו של הוועד האנגלי. הוא לא הצליח לגייס אישים בעלי השפעה, מה גם שבעלי השפעה הממשית התחלפו בצרפת במהירות. בתקופת שלטון החזית העממית לא היו לארגון פרו-נאצי כל סיכויים לגייס אנשים קרובים למימשל. הנסיבות היו שונות מאשר אלה באנגליה. סקאפיני וגוי מילאו אחר הפולחן המקובל. ב-1935 ערכו ביקור בגרמניה ונתקבלו אצל היטלר כשהאחד מהלל ומשבח את זולתו. הוועדה עשתה כמיטב יכולתה להציג את הרייך השלישי כרודף-שלום ושוחר קידמה. אורגנו מיפגשי נוער, חילופי אמנים ומיפגשים ספורטיביים. גם אם לא נחלה הוועדה השפעה רבה, לא יצאו הנאצים בידיים ריקות לגמרי. ארגון החיילים המשוחררים, כמו הלגיון הבריטי, שתקו בכל הנוגע לרדיפות יהודי הרייך. נעשה אפילו נסיון לארגן מעין "לינק" צרפתי. הוקם מועדון Grand Pavois (Club de) אשר נטלו בו חלק כמה מבני האצולה הצרפתית שהיו חזורים רוח ריאקציונית. גם במקום זה היה דה-ברינון הרוח החיה. המועדון נחל יותר הצלחה מאשר הוועדה⁷⁸. במשפט שנערך נגד דה-ברינון הוא הואשם בניהול תעמולה נאצית בצרפת והוליד שולל את האומה. באשר לפעולותיו בתקופת הכיבוש, האשימוהו האשמות כבדות יותר. מכל מקום, דה-ברינון שיתף פעולה עם אבץ עד לגירושו של זה ביולי 1939.

הוולטדינסט היה פעיל בצרפת כבארצות אירופה אחרות. בפריז היה קיים ארגון פרו-נאצי פרטי, ה-"Alliance Chretienne Arrienne" בראשותו של אדולף שרר (A. Scherer), גרמני תושב פריז. מיד לאחר עלייתו של היטלר לשלטון שלח אליו שרר תזכיר ארוך בו הסביר את הצורך במלחמה טוטלית נגד היהדות ובהקמת חזית בינלאומית למטרה זו. המטרה הסופית היא להגלות את כל יהודי אירופה לאיזור נידח, רצוי ביותר לאי בודד הרחק מאירופה. לצורך המאבקים יש להקים משרד טכני ולשם כך מבקש שרר שיקציבו לו שלושת אלפים וארבע מאות מארקים לחודש⁷⁹. התזכיר הועבר מהרייכסנצלר לידעיתם של פאפן, פריק, גרינג וגבלס, אך לבסוף הגיע גם לידי פליישאוואר בארפורט. בדו"ח של הגסטאפו, על פליישאוואר וארגונו, הוזכרו הקשרים בין הוולטדינסט וה-"ACA" כאחת ממעלותיו של ארגונו של פליישאוואר⁸⁰. אכן, נתקיימו הקשרים משך זמן מה וה-"ACA" מסר לוולטדינסט ידיעות שונות כמו ידיעה על קיום ועידת רבנים העומדת להיערך בשוויץ⁸¹. נראה כי כעבור זמן מה נעלם ה-"ACA", אולי מחוסר תקציב או מסיבה אחרת כלשהי, אך הוולטדינסט המשיך לפעול במרץ. הוא צבר דו"חים על המצב בצרפת. בדצמבר 1936 הודיעו לו "ידידים" על נפילתו הקרובה של בלום ועלייתם של מגדל, הריי, פלנדן וריינו

שהיו "מוסכנים ליחסים הצרפתיים-גרמניים עוד יותר מאשר בלום"⁸². ז'אן דרו (Jean Drault), אנטישמי ידוע, מסר על עלון המופץ בין הקומוניסטים והכתוב כביכול על ידי קומוניסט. העלון מתקיף את בלום המשרת את היהדות וטוען כי אסור לקומוניסטים לתמוך בממשלתו.⁸³ ידיעה אחרת שקיבל הוולטדינסט קשורה בתסיסה האנטישמית בצפון-אפריקה ובאלזאס. על כך מעיד פליישאואר, כי אכן, תורת הגזע מכה שורשים באזורים אלה בצורה המוצלחת ביותר.⁸⁴ הוולטדינסט היה פעיל גם בקרב הפאשיסטים האנטישמיים בצרפת. על כך ידובר להלן.

גם הגסטאפו תרם את חלקו בפעולה הנאצית. קצין ה-ס.ס. ו. איזנמנר, נשלח בקיץ 1937 לפריז. תפקידו היה לברר, כמוכן בהסתר פנים, מה מתרחש בקרב המהגרים הגרמניים. הוא דיווח כי המהגרים "בעלי הדם הגרמני" אינם מעודכנים ביותר לגבי הנעשה ברייך ולדעתו ניתן לגייס רבים מהם לרעיון הנאצי. רבים היו מוכנים לעבוד למען הרייך אם תינתן להם משכורת כלשהי ולאחר מכן יוכלו לחזור לגרמניה. אשר לפליטים היהודיים, הריהם מדברים בלי הרף נגד גרמניה, אך השפעתם אינה גדולה ביותר. פרט לכך, איש אינו מאמין באחייו וכל אחד חושד במשנהו כי סוכן הגסטאפו הינהו. איזנמנר המליץ כי יושטלו סוכנים בקרב הארגונים היהודיים, כגון הוועד לעזרת הפליטים היהודיים, האליאנס, הליגה-נגד-האנטישמיות ו"אורט"⁸⁵.

אין זה מפתיע שהנאצים הבחינו עד מהרה באפשרויות התעמולה המצויות באלזאס. התעמולה התנהלה באורח כללי בקרב חוגים זעירים שרצו בשית אלזאס אל הרייך ובקרב חוגים רחבים יותר שמטרתם היתה אוטונומיה רחבה במסגרת הצרפתית. לאוטונומיזם היו שרושים דתיים קתוליים עוד מתקופת השלטון הגרמני. באלזאס קם ארגון קתולי בשם

"Union Populaire Republicaine" שהיה קשור במפלגת המרכז הגרמנית בשנים 1904-1918. האהדה מצד תנועה זו לגרמניה פחתה לאחר הפגיעות בקתולים של הרייך, אך עדיין רחשה בהיחבא. פרט לכך נתקיימו שני ארגונים אוטונומיסטים נוספים. "הלנדס פרטיי" שאף לשלטון-בית כדוגמת קטלוניה בימי הרפובליקה. התנועה השנייה היתה ה"אלזאס-לותרנינגר פרטיי" שהוקמה על ידי ביקלר. מדיניותו רחשה אהדה גלויה להיטלר ולנאצים והיתה אנטישמית חריפה. הארגון קיים גם תנועת נוער, יונגמנשאפט, שהתנהגה באורח רדיקלי וחקתה את הנאצים בריש גלי. העתונים הצרפתיים כינו לא אחת את ביקלר בשם "הנליין האלזאסי". בשנות השלושים המאוחרות הופיעו הנאצים בגלוי. תועמלן נאצי בשם שפיזר הקים ארגון נוער נאצי ("Bund Erwin von Steinbach") שחבריו נהגו לחלק חומר תעמולה ועתונות שהגיעה מהגדה הימנית של הרייך.

התעמולה האנטישמית, בעיקר זו של שני הארגונים האחרונים, נפלה על קרקע פוריה. באלזאס היתה קיימת מסורת אנטישמית ותיקה. ריכוז היהודים בה היה יחסית גדול, קרוב לארבעים אלף. נוסף לכך הגיעו לאזור זה פליטים יהודיים רבים והוסיפו שמן על המדורה. העובדה שפליטים אלה בחרו באלזאס כדי להימנע מקשיים של התאקלמות, הן מבחינת השפה והן בשל האווירה, היתה להם לרועץ. הנאצים עודדו אנטישמיות זו בכל יכולתם. איגוד האיכרים אשר בראשו עמד בילגר היה קשור עם פליישאואר וקיבל ממנו חומר בקביעות. עלונים של הוולטדינסט הוגנבו בתוך ספרים שיובאו מגרמניה. בחלק מהעלונים הופיעה השאלה: "האם אינך חושב כי סוחר-בקר יהודיים נהנים מכך שמחלת הפה והטלפיים פוגעת בעדרך?"⁸⁶ דברים אלא כוונו כמוכן לאיכרי המחוז אשר מעולם לא אהדו את הסוחרים היהודיים. ההסתה התנהלה גם בצורות שכבר הוכיחו עצמן ברייך. על קירות הבתים הופיעו כתובת: "נוצרים, קנו רק תוצרת מנוצרים!"⁸⁷ מאוחר יותר כוסו החנויות היהודיות בסיסמאות נאציות: "היהודים הם אסוננו!" "זוהי חנות יהודית, אל תיכנס!" המצב הגיע לידי כך שבראשית 1939 נפתחו חנויות מיוחדות שבהן נמכר והופץ חומר נאצי הכתוב ומודפס בגרמניה והנושא עליו את צלב הקרס⁸⁸. עתוני הפאשיסטים הצרפתיים, במיוחד אלה שהוקדשו להפצת האנטישמיות, היו מבוקשים ביותר באלזאס⁸⁹. הנאצים לא הסתפקו בכך והוציאו שבועות מקומי ("La Combat" אשר העתיק לצרפתית חומר שהודפס בשטרמר⁹⁰. רדיו שטוטגרט וסרבריקן הציפו את האלזאסים בתעמולה נאצית, אנטי-צרפתית ואנטישמית. באפריל 1939 הגיעה ממשלת דלאדייה עד קצה הגבול. היא הוציאה צו לפזר את "אלזאס לותרנינגר פרטיי", את ה"יונגמנשאפט" וכן את הארגון הנאצי הגלוי – "Bund Erwin von Steinbach".

בנסיבות הפוליטיות שהיו קיימות בצרפת, לא היתה לנאצים תקווה רבה להשפיע על הממשלות הצרפתיות על מנת שתנהלנה מדיניות זו או אחרת. למזלם, אחרי מות ברטו, נרתמה מדיניות צרפת לעגלה הבריטית ויחד עמה ניהלה את המסע בדרך הפייסנות. אולם הנאצים לא היו מעוניינים גם באורח מיוחד לבנות מסגרת של אינטרסים משותפים עם צרפת, כפי שהיו מעוניינים לבנותה עם בריטניה. בחזיונותיהם של היטלר ומרעיו נצטיירה צרפת, עוד בשלב המוקדם, כמדינה מנוונת ומתפוררת, הנשלטת על ידי בולשביקים, כושים ויהודים. ביחס אליה לא רקמו חלומות של חלוקת העולם, עיסקה שניתנה להיעשות, כפי שדימו לעצמם, עם האימפריה הבריטית. הם לא רצו לרוכשה כבעלת-ברית אלא להדבירה, לכובשה ולעשותה גרורה גרמנית. הנאצים החזיקו באמונה כי כך או אחרת תיפול צרפת לידיהם כפרי בשל. לפיכך פנו באינטנסיביות רבה יותר לאותם אלמנטים שהיו המועמדים הטבעיים להפצת הרקב, להגברת הפירוד הפנימי, לזריעת איבה ומהומה, ולבסוף, להבאת התמוטטות המשטר והחברה הצרפתית. הכוונה לפאשיסטים ולאנטישמים למיניהם.

האנטישמיות הצרפתית לא היתה דבר שצמח זה עת ובוודאי לא היתה פאשיסטית או פרו-נאצית מיסודה. בשנות העשרים והשלושים ינקה האנטישמיות הצרפתית מאותה אנטישמיות פוליטית שצמחה שם בתקופת משבר דרייפוס ואשר מעצבה הקלאסי היה אדוארד דרומון. לאחר תקופה של שקיעה ודימדומים, לאחר מלחמת העולם הראשונה, ניצורה מסורת זו ביתר שאת. יתכן והיה זה בעטיין של האכזבות שהביאה עמה התקופה הפוסט-מלחמתית. הזעזועים הכלכליים שפגעו במיוחד בבורגנות בוודאי שהשפיעו. המסורת האנטישמית היתה קשורה קשר אמיץ עם המסורת

האנטי-פרלמנטית, האנטי-דמוקרטית, לעתים האנטי-רפובליקנית, אך תדיר האוטוריטרית. עם עלייתו של הפאשיזם באירופה ובצרפת, נהרו באורח טבעי נושאי הדגל הללו לארגונים, לליגות ולמפלגות הפאשיסטיות והפרוטופאשיסטיות. מאחר שצצו מנהיגים רבים אשר כל אחד מהם העדיף לשמש ראש לשועלים מאשר זנב לאריות, גדל מספר הסיעות הללו. דבר נוסף איפיון את הפאשיזם והאנטישמיות הצרפתית. יחסית, רבים היו האינטלקטואלים שנמשכו לתנועה. רבים היו העתונאים והסופרים שנתנו ידם לתנועה זו או אחרת ורובם היו כשרוניים ביותר. הארגונים האנטישמיים הוציאו לאור חוברות וספרים לעשרות ולמאות. רוב החומר שהתפרסם היה זהה בתוכנו. כולם תיארו את היהדות כקושרת קשר אדיר נגד העולם, בעיקר נגד עמי אירופה. מטרת היהודים להרוס את העמים ולכבוש שליטה על העולם. כל האמצעים בידיהם כשרים לכך: מלחמות, מהפכות, משברים כלכליים. כל כוחות השחור אינם אלא גייסות הערוכים בידי היהודים. הבולשביזם, מונופול הפיננסים, הסיטי, ה"וול-סטריט", הבורסות, סחר הנשק, האנארכיסטים, כולם משרתים את הכוח היהודי. מעשי ריגול ורציחות פוליטיות נעשו בידי היהודים. משטר הרפובליקה הדמוקרטית זוהה עם שלטון היהודים. הם השולטים בממשלה, בפרלמנט, בבנקים, באיגודים המקצועיים, בכל המפלגות הפרלמנטריות. לפעמים נשמעה הטענה כי מטרתם היא לשעבד את צרפת אך בדרך כלל נאמר כי הם כבר שיעבדו אותה. היהודי הינו:

"מנשל, מביא לרקבון, הרסני, מפיץ עקרונות נבזיים ומעוותים, גורם לדמורליזציה, להתפוררות ולמוות..."⁹¹

כדי להשיג את מטרתם מעוניינים היהודים בהורדת רמת חיי הפועלים ובניווטם ובהשמדת עליות האומה. הם דוחפים את צרפת לזרועות רוסיה הקומוניסטית ורוצים להביאה למלחמה עם גרמניה ואיטליה שוחרות השלום והצדק. ספרים וחוברות אלה, רובן שאבו את החומר מאותם מקורות עצמם ובמיוחד מכתבי דרימון ומהפרוטוקולים של זקני ציון. מקורות אלה עובדו כדי להתאימם לתקופה ולנסיבות החדשות. במקרים רבים, ושוב, כמיטב מסורת האנטישמיות הפוליטית, עובד החומר בצורה "מדעית" בליוויית עשרות ציטטות, החל ממארכס, וולטיר, או היטלר, וגמור, למשל ... מרטין בובר.

רק ליגות מעטות מתוך אלה לא היו קשורות בנאצים. אחת מהן הייתה "צלב האש" של דה-לה-רוק, החל משנת 1936 המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית ("Parti Social Francais"). בשורותיו של דה-רוק נימנו יהודים והוא לא עסק בהפצת חומר אנטישמי. הנאצים שמו לבם לכך ולא ראו את תנועתו של דה-לה-רוק בתוך מסגרת התנועה האנטי-יהודית בצרפת.⁹² הליגה הותיקה ביותר, הליגה של אקסיון פרנסו, מנהיגיה מוראס וליאון דודה היו אכולים אנטישמיות קיצונית. עתונם תקף את היהודים ללא הרף. בהוצאת ליגה זו הופיעו ספרים אנטישמיים, אחד מהם נכתב על ידי ז'אן רטו (Jean Rateaux), המתאר את היהודים כגורמים לאובדנה של צרפת וכנתמכים על ידי משטר הרפובליקה. הוא מסיק מסקנות כי יש להפיל את הרפובליקה ולהקים את המונרכיה.⁹³ ליאון דודה כתב דברים דומים בספרו. התיאורים הפיזיים היו אופייניים לסוג זה של ספרות: הופיעו שלוש מפלצות. הראשונה בעלת כרס, בעלת שפה תפוחה, עיניים בולטות שטופות דם, מתנדנדת על רגליים קצרות ועבות. השנייה, אף היא לא פחות מפלצתית.⁹⁴ האקסיון פרנסו לא נמצא בקשר עם הנאצים. האידיאולוגיה הרויאליסטית של שארל מוראס לא עלתה יפה עם הנאציזם. כאמור לעיל, עשה מוראס בעתונו הכל כדי להמציא קשר בין היהודים לנאצים וכאילו שניהם פועלים יד אחת כדי להרוס את צרפת. מבית מדרשו של האקסיון פרנסו יצאו רבים מהפאשיסטים והפרו-נאצים כמו: רובר ברסילק, דרייה-לה-רושל, אלפונס דה-שאטובריאן, לוסיאן רבטה. ביניהם היתה לשון משותפת שהתבטאה בהתקפות גסות ובלתי פוסקות על בלום, שממשלתו כונתה על ידי מוראס בשם "ממשלת התלמוד".

המפלגה הפאשיסטית, הגדולה ביותר בשנות השלושים, המפלגה העממית הצרפתית ("Parti Populaire Francais") של הקומוניסט לשעבר, ז'אן דוריו, לא היתה ביסודה אנטישמית. נכון לומר כי ז'אק דוריו לא היה מטבעו אנטישמי. הוא הפקיד בידי היהודי אלכסנדר אברמסקי (Abremsky) תפקיד חשוב במפלגה. עורך עתונתו

"L'Emancipation Nationale" היה ברטרן דה-ז'ובנל אשר אמו היתה יהודיה.⁹⁵ גם הנאצים לא ראו בתנועה זו אנטישמית די הצורך ואמרו עליה דברים דומים לאשר אמרו על תנועתו של דה-לה-רוק.⁹⁶ דוריו לא ניהל מסע אנטישמי. הוא הודיע, בנאום שנשא באלג'יריה, כי תנועתו אינה אנטישמית והוא אינו בא, לא להגן ולא להתקיף את היהודים, אך באותה נשימה דרש לבטל את חוק כרמיה ולמונע היותה של צרפת "פח הזבל של אירופה". לשם כך יש לחוקק חוקים מתאימים וזאת לשם הגנה על הפעולה הצרפתית ולבדוק את ההתאזרחויות שהוענקו מאז המלחמה. ברור היה כי מתכוון הוא ליהודים. דוריו אף הוסיף כי יילחם ביהודים הרואים עצמם קודם כל יהודים ואחר כך כצרפתים, והסביר כי בכך הוא מתכוון בין השאר לליאון בלום ולליגה האנטי-אנטישמית ("Lica").⁹⁷ בהזדמנות אחרת פורטו החוקים המוצעים לטיהור צרפת מפני זרים.⁹⁸ הסופר האנטישמי דרייה-לה-רושל (Drieu La Rochelle) הצטרף לשורות המפלגה והיה דובריה האנטישמיים אם כי נהג לשאת נאומיו בעל-פה, אך מאמר אנטישמי גזעני שלו התפרסם גם בעתונה של המפלגה.⁹⁹ האנטישמיות של דוריו ומפלגתו היתה רדומה אך קיימת. נראה שעד הכיבוש לא היה לו כל עניין עם הנאצים. המצב עתיד להשתנות לחלוטין בשנת 1940.

אחד מחוקרי הפאשיזם הצרפתי טען כי הפאשיסטים הללו חשבו כי האנטישמיות הנאצית הינה קיצונית מדי ולכן לא כדאי להעתיקה לצרפת.¹⁰⁰ אין דבר פחות נכון מקביעת עובדה זו. ג'ורג' אוליבייה, אחד מאלה שלא היה קשור בנאצים ואשר כתב בסגנון המסורתי, כותב בין השאר:

"מסופקני אם המהפיכה הנאצית הינה תקון של ממש אך היא בוודאי תגרום לפירצה חדשה בבניין היהודי – בונה חופשי"¹⁰¹.

אנטישמיות פוליטית "ישנה" הביאה עד מהרה להסכמה עם היטלר וקיבלה השראתה של הגזענות הנאצית. פורה ביותר היה אנטישמי אחר, אנרי קוסטון. הוא לא השתייך לתנועה הפאשיסטית. עוד בשנות העשרים קיים בפריז בית הוצאה בשם "L'Office de Propagande Nationale" בו פירסם שורה של ספרים וחברות אנטישמיות שנכתבו על ידו ועל ידי אחרים¹⁰². באחד מפירסומים אלה ניכרה היטב השפעתו של שטרייכר. אחד מפרקיו היה מוקדש לעלילת הדם, אחר עסק בפשעים נגד הגזע. "אין אנו יכולים לראות בשיוויון נפש אישה צרפתייה בזרועותיו של יהודי. היא בוודאי איבדה במקרה זה את האינסטינקטים העתיקים של הצרפתיות". היהודים פיתו את הצרפתיות למען הקטין את האומה הצרפתית ולכן גם נהגו הרופאים היהודיים לעסוק בהפלות¹⁰³. חוברת אחרת, בהוצאתו של קוסטון, הצדיקה את מדיניות הנאצים כלפי היהודים. זכותה של גרמניה כמדינה ריבונית לנקוט באמצעים לשם הגנתה בפני היהודים, מפנים ומחוץ.

"היום אין לנו דבר טוב יותר לעשותו מאשר להעביר את העט לידי

ראשי גרמניה, אשר מהלים את המלחמה נגד הפלישה והמצור היהודיים".

צרפת מוכנה ללכת בעקבותיהם של הנאצים. חוקי נירנברג אינם אלא ביטוי לרצון האומה הגרמנית להיות אדון לגורלה¹⁰⁴. אין פלא בכך שהנאצים מזכירים את קוסטון בחיבה ומשבחים את מסירותו לעניין¹⁰⁵. הוא התחיל לפעול ב-1927 והוציא מחדש את

ה-"La libre Parole", עתונו של דרימון, וסיים בסוף שנות השלושים כתועמלן נאצי.

לא פחות מקוסטון מצא חן בעיני הנאצים לואי פרדיננד סלין (L. F. Celine), הסופר המהולל. סלין היה ללא ספק גדול סופרי התקופה וגדול האנטישמים. בספרו "Bagatelles pour un massacre" הוא שופך על פני מאות עמודים, גידופים וחרפות על היהדות, בסגנון מבריק ובלשון הציורית ביותר. בין שאר חוכמותיו היתה אחת שציינה כי על כל אלף ושלוש מאות חיילים צרפתיים שנפלו במלחמה נפל יהודי אחד, לפיכך יש להעניק ליהודים 1/1300 זכויות מהן הינם נהנים בצרפת. ללשונו של סלין היה מיקצב מיוחד:

"(היהודים נוהגים) לחמוס, לגנוב, לסלף, לזהם וללכלך כל דבר שהם

פוגשים בדרכם. לקלקל את המוסיקה, את הקצב, כל דבר בעל ערך.

וזהי מתנתו של היהודי וזה טעם קיומו מאז"¹⁰⁶.

הוא הטיף להשמדה טוטלית של היהודים. מאחר שסלין היה אנארכיסט מטבעו ומתוך השקפת עולמו, לא הצטרף לכל תנועה פאשיסטית, אך הנאצים זכרוהו לטובה ועתון ה-*s.o.s.* ציטט קטעים ארוכים מתוך יצירתו¹⁰⁷. גם עורכי השבועון "Je suis partout" התהלכו מיצירתו. עורכיו הראשיים של שבועון זה היו מאז 1937 – רובר ברסילק (R. Bresillach) ולוסיין רבטה (L. Rebatet). שניהם באו מהאקסיון פרנסו. לא הופיע גליון של "Je suis partout" בלא חרפות וגידופים על ראשי היהודים. הם תוארו כחיידקים האוכלים בגוף האומה הצרפתית ושולטים במדינה. הפליטים היהודיים פועלים בצרפת למען המהפיכה הבולשביקית. אכן, צודקים הנאצים בהורסם את יושבי הגיטו, חוקי הגזע הינם המצאה מוצלחת ביותר. מסע הפרעות ביהודי אוסטריה לאחר האנשלוס זכה לתיאור נרחב ואוהד. הובעה התקווה כי האנטישמיות בצרפת תמשיך לצמוח¹⁰⁸. ה"ניו סטיטסמן" האנגלי הכתיר את "ז'ה סוי פרטו" בתואר ה"שטיירמר הצרפתי"¹⁰⁹. קומיסר המשטרה Louit כתב בדו"ח שלו כי בדיקת ה"ז'ה סוי פרטו" בינואר 1938 מראה על פרלליזם וסינכרוניזציה בין התיזות של השבועון ובין אלה של התעמולה הגרמנית. התמורות הקדימו תמיד את שינויי המדיניות הגרמנית באירופה, כגון האנשלוס, הסודטים ומינכן. תמיד הוכשרה על ידם הקרקע או הוצדק המעשה. כך גם בנושא האנטישמיות. השבועון תאם בכל את התעמולה הנאצית¹¹⁰. בכל לא היתה כל מקריות. ב-1937 ביקר ברסילק בקונגרס נירנברג וחזר משם כשהוא מלא התפעמות והתלהבות מהיטלר ותנועתו, כעדותו הוא עצמו¹¹¹. רבטה, העורך השני, נראה לעתים מזומנות עם אוטו אבן¹¹². לא ברור אם ה"ז'ה סוי פרטו" זכה ליהנות מהקופה הנאצית. ודאי שהיתה קיימת זיקה אידיאולוגית.

הנאצים פעלו כמובן לא רק באמצעות הזיקה האידיאולוגית. דרקהיה דה-פלפואה

(Darquier de Pellepoix) היה אחד מאותם אנטישמים העצמאים לכאורה, והיה עורכו ובעליו של העתון האנטישמי "Le France Enchaînée". הוא היה גם חבר עיריית פריז ודרש להגביל שם את זכויות היהודים. שמול, נספח העתונות בשגרירות הגרמנית, קיים בצרפת סוכנות ידיעות בשם "Prima-Press". סוכנות זו שימשה כסות לפעולות התעמולה הבלתי חוקיות של הנאצים. דרקהיה דה-פלפואה קיבל כספים מה"פרימה פרס"¹¹³. ביולי 1939 הועמד דרקהיה למשפט באשמת הסתה גזעית, דבר שהיה פשע פלילי לפי חוקי העתונות שיצאו לאור זמן מה קודם לכן. הוא נמצא חייב ונקנס בקנס כספי. בימי וישי בא על שכרו. דרקהיה מונה נציב לענייני היהודים במשטרו של פטן. מאותה קרן של שמול נהנה גם פול פרדונה¹¹⁴ (Paul Ferdonnet) אשר היה פעם עתונאי עצמאי. פרדונה השתייך לסיעה הפאשיסטית "Le Franciste". אף הוא היה בעליו של עתון פרטי, "Le Grand Occident" בעוד שאת חיבוריו הנרחבים פירסם בשורה של ספרים אנטישמיים. בספר בו הובלטה כוונתם של היהודים להרחיק מלחמה בין צרפת וגרמניה על רקע צ'כוסלובקיה, הופיעו כבדרך אגב כל הנושאים המוכרים. החידוש היה בפרק בו הוכח באותות ובמופתים כי היהודים הינם גזע מיוחד, כמובן שגזע נחות¹¹⁵. פרדונה התמסר יותר מדי לקשריו עם הנאצים. עם פרוץ המלחמה ברח לגרמניה ונדע בשם "הבוגד משטוטגרט", מאחר שנהג לשדר אל הצרפתים מתחנת הרדיו של אותה עיר. מנהיג הפרנסיסטים היה מרסל בוקר (M. Bucard). בראשית שנת 1934 עוד הכריז בוקר בעתונו כי התנועה אינה אנטישמית. הוא פירסם מניפסט ליהודי צרפת בו הסביר כי כל הצרפתים, הקתולים, הפרוטסטנטים והיהודים, שווים הם בעיניו, מה גם שהיהודים לחמו שכם אחד עם יתר הצרפתים ושפכו כמותם את דמם¹¹⁶. זמן מה לאחר מכן הצטרף לפרנסיסטים גם אנדרה גרגואר (A. Gregoire), יליד אלזאס שלחם בצבא הגרמני בעת מלחמת העולם

הראשונה. גרגואר היה עורך דין בשגרירות הגרמנית בפריז והפך להיות הכוח האמיתי מאחורי הפרנסיסטים. גרגואר נסע אל גבלס לעתים קרובות, ממנו קיבל את ההוראות המתאימות¹¹⁷. מעתה הופיע בוקר כאנטישמי מובהק. החל משנת 1936 פירסם עתונו דברי השמצה נגד היהודים. כעבור שנתיים הופיע ספרו של בוקר וכלל את המטען הידוע. הוא האשים את הארגונים הפאשיסטיים המתחרים על שאינם אנטישמיים. גזירות הנאצים קיבלו צידוק נלהב ובתוכנית בת אחד עשר סעיפים דרש בוקר להחיל את חוקי נירנברג וחוקים נאציים אחרים על יהודי צרפת¹¹⁸. הפרנסיסטים עמדו בקשר עם הוולטדינסט. במכתב שנשלח לקראת הקונגרס האנטישמי, בספטמבר 1938, שיבחו הפרנסיסטים את פעילותם האנטישמית. תנועותיהם של דה-לה-רוק ודוריו גודפו על כי הינן מיהדות. האקסיון פרנסז אמנם הוצג כאנטישמי אך עוד יותר כאנטי-גרמני ולכן – משרתם של היהודים. התנועה היחידה לדעתם, העונה על הדרישות, הינה הפרנסיזם שהיא התנועה הנציונל-סוציאליסטית היחידה בצרפת. חבריה הם היחידים החוסמים את הדרך בפני היהודים¹¹⁹. מקורב לפרנסיסטים היה גם ז'אן בואסל (Jean Boissel) אשר העדיף להציג עצמו בראש ארגון בלתי קיים בשם "Front France". אף הוא היה בעליו של עתון אנטישמי בשם "Le reveil du Peuple". בחוברת שפירסם כתב: "נהיה גזענים ואריים. גזענים במאה אחוז, אריים במאה אחוז. יש להגן על הדם ועל הגזע, אסור להתחתן ביהודים ואסור לבוא עמם במגע מיני. צרפתי או צרפתי ששעו כן, יש ליטול מהם נתינותם"¹²⁰. בואסל נמצא במגע הדוק עם הוולטדינסט ואף סיפק לו ידיעות. הוא עודד את הארגון הנאצי לפעול במרץ בצרפת ודרש שהמלחמה ביהודים לא תשאר במסגרת ספרותית בלבד¹²¹.

מה פעלה במשך כל אותו זמן ממשלת צרפת? אמנם פיזרה ממשלת בלום את הליגות השונות אך התקנות היו כאלה שהם יכלו להמשיך ולהתקיים ולפעול. פרט לכך לא נעשה דבר עד שנת 1939. צרפת היתה מדינה דמוקרטית בה שולט חופש הדיבור והכתב. אף הרפובליקה של ווימר היתה מדינה דמוקרטית בה שורר חופש הדיבור. משקדרו השמים נעורה ממשלת דלדיאה לפעולה. באפריל 1939 פורסמו תקנות נגד תעמולה עוינת והסתה אנטישמית. כל העובר עליהן צפוי לקנס של חמש מאות עד עשרת אלפים פרנק ולמאסר של חודש ימים ועד לשנה. בחודש יוני יצא דלאידה בהכרזה כי יעשה טיהור של התעמולה הזרה בצרפת. הוא אמר כי מספר אנשים נאסרו והודו כי קיבלו כספים ממעצמה זרה. דלדיאה דרש שיתוף פעולה מלא מצד כל הצרפתים והזהיר בפני הישנות המעשים האסורים. כמובן שהיה זה מעט מדי, ובעיקר – מאוחר מדי.

הנאצים פעלו במרץ רב בקרב הפאשיסטים. רובם עשו מלאכתו של היטלר בצרפת. אחדים מהם היו ממשיכי המסורת האנטישמית הפוליטית ובתחילה לא היה כל מגע בינם לבין הנאצים. היו כאלה אשר פתחו בקריירה פאשיסטית ללא אנטישמיות אולם עד מהרה הגיעו לפעולה אנטישמית חריפה וקיצונית. שוב היו כאלה שקפצו ישר על עגלת התעמולה הנאצית-אנטישמית, ללא עבר אנטישמי "קלאסי" ואף ללא עבר פאשיסטי. סוג אחרון זה היה כמובן במיעוט. כל אלה שנזכרו לעיל, פרט לז'אק דוריו, היו אנטישמים נושאי המסורת הצרפתית הותיקה או בעלי אנטישמיות לטנטית. לאלה כמובן היה קל להצטרף לזרם הנאצי או הפרו-נאצי. הם הוסיפו על התיזות הישנות את הגזענות, בדרך כלל בניסוח הבהמי של שטירמר, ואת הצידוק למעשי הנאצים ביהודי גרמניה, כולל הדרישה להנהיג אותם בצרפת עצמה. היו שהרגישו בהתמכרותם למעצמה זרה ויחד עם זאת ניסו לשמור על גאוה מקצועית כנושאי האנטישמיות הצרפתית ה"אותנטית":

"אנחנו נדרשנו לאנטישמיות עוד בטרם נולד היטלר. אין היטלר מורנו,

לכל היותר – תלמידנו... תלמיד שעבר על רבותיו, כמובן"¹²².

אחדים שירתו את התעמולה הנאצית מתוך אמונה אידיאולוגית, אחדים מתוך תאוות בצע. היו שעשו זאת שני הטעמים כאחד. מכל מקום, ברורה היא התשובה לשאלה האם הגיעו הללו לפאשיזם-נאציזם מתוך אנטישמיות או שהגיעו לאנטישמיות דרך הפאשיזם? הדרך היתה דו-סיטרית. אנשים כמוסלי, דוריו ובוקר הגיעו לאנטישמיות דרך הפאשיזם, אך רובם הגדול עשו את הדרך הפוכה.

במבט ראשון נראה היה כי הנאצים לא הרוויחו מכל הפעילות הזאת. הפאשיסטים נשארו בגדר מיעוט קטן, אף כי תוסס, ללא השפעה על דעת הקהל, אך בטווח ארוך עשו מלאכה נאה. האנטישמים הצרפתיים חתרו תחת יסודותיה של החברה הצרפתית. בעטיים איבדה צרפת את עמוד השדרה המוסרי שלה ונכנסה למערכה מובסת טרם החל הקרב עצמו. כל אלה שהוזכרו כאן, ללא יוצא מן הכלל, שיתפו פעולה עם הנאצים בעת הכיבוש. כולם עזרו לכובש בצורה זו או אחרת במלאכת חיסולם של היהודים. אחדים שילמו בחייהם על הפשעים שביצעו, בעט או ברובה. אחדים נמלטו בפני העונש, אחדים ריצו עונשים קלים והם חיים כיום ונהנים מכך בעולם הממהר לשכוח.